

Posudek vedoucího diplomové práce

Jana Hůrková

Exekutivní funkce u pacientů s frontálním poškozením mozku

Ověření hypotézy o působení rušivých vlivů na výkon u pacientů s dysexekutivním syndromem.

FF UK, Katedra psychologie, Praha 2006

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Petr Kulišťák

Ústředním tématem předložené diplomové práce je ověření předpokladu o vlivu rušivých podnětů v prostředí na výkon jedince s dysexekutivním syndromem; tento jev distrakce není za běžných podmínek klasického laboratorního testování respektován a vyvolává pak nedostatky v predikci funkčnosti takto postiženého člověka v reálném privátním a příp. také pracovním životě.

Diplomová práce respektuje tradiční schéma členění na část literárního přehledu ke zpracovávanému tématu a část empirickou. V teoretické části podává autorka velmi hutný souhrn recentní literatury a poznatků k problematice. V jednotlivých kapitolách se zabývá vymezením pojmu exekutivní funkce a teoretickými východisky, z nichž tento pojem a různé jeho modely vzešly. Sleduje také vývojový aspekt, anatomické podklady, tj. mozkové obvody, které se na exekutivní funkci podílejí a především vliv různě v mozku lokalizovaných poškození, jež obvykle naruší správnou činnost exekutivní funkce. V kapitole o diagnostice exekutivní funkce uvádí jednak obecná východiska a také konkrétní testy, jež se používají. Dále se zabývá dosavadními poznatky o vlivu rušivých podnětů na výkon měřené exekutivní funkce a projevy přetížení u jedinců s dysexekutivním syndromem v běžném životě.

Výzkumnou část zahájila autorka stanovením výzkumných cílů, tj. ověření předpokladu, že zátěž hlukem či rušení sníží výkon v testech exekutivní funkce (aplikovaných v počítačové verzi testovací baterie Neurop-2). Výzkumný i kontrolní soubor tvořily osoby hospitalizované ve VRÚ Slapy nad Vltavou, které byly vybrány metodou párování, kdy hlavním kritériem byl fakt přítomnosti dysexekutivního syndromu jako následku poranění mozku. Soubory se nelišily v parametrech věku, vzdělání a genderu. K testování bylo vybráno 6 testů ze zmíněné baterie, které byly validizovány pro měření exekutivní funkce a aplikovány opakovaně – jednou bez rušení, poté s časovým odstupem 14 dnů s hlukovou zátěží. Statistické zpracování balíkem SPSS s použitím neparametrických testů Wilcoxonova a Mann-Whitneyova.

V celkovém výsledku se ukázalo, že zdravé kontrolní osoby měly lepší výsledky, než osoby s dysexekutivním syndromem, tedy globálně se potvrdil hypotetický předpoklad. V jednotlivých testech však výsledky nebyly již tak jednoznačné a někdy (např. v testu LISEQ) došlo ke zlepšení u zkoumaných osob i v zátěži, což autorka interpretuje jako možné vytvoření kompenzačních mechanismů. V diskusi také správně podotýká, že vlivům nácviku při tak krátkém časovém odstupu by se dalo předejít použitím alternativních verzí testů, které však Neurop-2 nemá spolehlivě validizovány. Nepotvrzení hlavní hypotézy, tzn. statisticky významné zhoršení výkonu u osob s dysexekutivním syndromem oproti osobám kontrolním, vysvětluje autorka jednak nižším účinkem distraktoru (hlukové nahrávky), jednak možnou „neschopností“ zkoumaných osob distraktor vnímat, čímž se jim lépe plnila hlavní úloha,

příp. proponovaný vliv examinátora, který situaci příliš strukturuje, což jedincům s narušenou exekutivní funkcí příliš usnadňuje plnění daného experimentálního úkolu (testu). V závěru pak autorka velmi správně poznamenává, že přestože výsledky nebyly statisticky potvrzeny, trendy byly naznačeny ve směru daných hypotéz. Jako hlavní výsledek vidí prozatímní stav ve vymezení či spíše nevymezení exekutivní funkce a nedokonalost laboratorní „zátěže“, která se jen zčásti přibližuje podmínkám běžného života v nichž osoby s dysexekutivním syndromem obvykle selhávají.

Diplomová práce po formální stránce ve své výzkumné části zahrnuje zpracování údajů v tabulkách a grafickém vyjádření a je doplněna v oddílu „přílohy“ názornými ukázkami použitých počítačových testů a rozsáhlým seznam písemnictví.

Závěr: Předložená diplomová práce splňuje požadavky kladené na diplomové práce v oboru psychologie a doporučuji ji jako předmět obhajoby.

V Praze 20. 8. 2006

PhDr. Petr Kulišťák